

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ І ПЛАГІАТ

03. Чи існує самоплагіат?

Тренінг-курс Євгена Ніколаєва

Теми тренінгу

---

1. Сутність плагіату та академічної доброчесності. Поширення теми в Україні. Плагіат та порушення авторського права
2. Види плагіату, допустимі й недопустимі практики, приклади помилок
3. Чи існує самоплагіат?
4. Навчання студентів уникненню плагіату (для викладачів)
5. Університетські кодекси академічної етики
6. Особливості просування академічної доброчесності у середній школі

Як уникнути самоплагіату: власний попередній текст у новій роботі

Приклад: різні публікації автора з помітними повторами тексту

1. Яковлев Д. Парламент у фокусі теорії вибору: конструювання методології дослідження діяльності депутатів // Сьома щорічна міжнародна конференція «Парламентські читання», 26-27 **травня 2017** року. К.: Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. – с. 27-33.
2. Яковлев Д.В. Політологія вибору // Матеріали VII Національного конвенту Міжнародної асоціації студентів політичної науки (м. Одеса, 21-22 **квітня 2017** р.) / за загальною редакцією Телешуна Я.С., Яковлева Д.В. — Одеса : Національний університет «**Одеська юридична академія**», 2017 . – с. 11-13.
3. Яковлев Д.В. Соціологія політичного вибору: контури теорії // Актуальні проблеми філософії та соціології. – **2016. – № 10.** – с. 194-197. (Засновник видання – **Одеська юридична академія**, автор статті є головним редактором видання)
4. Яковлев Д.В. Ідея вибору // Регіональна політика: історія, політико-правові засади, архітектура, урбаністика. Третя Міжнародна науково-практична конференція. 22-23 **листопада 2017** року. Зб. наук. праць. Вип. III. Частина перша. Київ, 2017. с. 43-48.
5. Яковлев Д.В. Alea jacta est: вибір як елемент соціальної взаємодії // «Пріоритетні напрямки розвитку суспільних наук у 21 столітті»: матеріали міжнародної наукової конференції (м. Херсон, 27-28 **лютого 2015** року). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2015 – С. 155-159.

Статистика автора на Google Scholar (на 30.12.2017 р.):

	Все	Начиная с 2012 г.
Статистика цитирования	140	110
h-индекс	8	6
i10-индекс	4	3

Чому автори можуть бажати дублювати свої тексти?

- можна щиро не бачити у повторній публікації тексту або його частин нічого неправильного
- поширити власні ідеї у різних аудиторіях
- прагнути збільшити власний публікаційний рейтинг
- зручний доступ читачів до попередньої публікації втрачений
- попередня публікація — у непопулярному журналі
- брак часу/сил/ресурсів/ідей підготувати новий матеріал, коли автор вже пообіцяв надати певний текст
- тощо

Самоплагіат у чинному законодавстві України (1)

За статтею 42 Закону України «Про освіту», самоплагіат є одним із видів порушення академічної доброчесності.

Закон «Про освіту» тлумачить самоплагіат як «оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів».

«Наукові результати» – (1) нове (2) наукове (3) знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації (закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Тобто, згідно чинного законодавства України, повторне використання у новій науковій публікації власного попереднього тексту, якщо цей фрагмент тексту не утворює нове наукове знання, — не має розцінюватися як самоплагіат, як порушення академічної доброчесності.

Самоплагіат у чинному законодавстві України (2)

Як визначити, чи є певний текст новим науковим знанням?

— Це достатньо спірне, суб'єктивне питання. Згідно із визначенням у законі, факт нового наукового знання, отже, його самоплагіату встановити складно.

У докторській дисертації не дозволяється захищати ті наукові результати, які було захищено у кандидатській (PhD) дисертації здобувача.

Українські правила захисту дисертаційних досліджень містять вимогу публікувати їх основні результати. Отже, прямо передбачено повтор тексту у статтях, тексті дисертації та (для докторських дисертацій) у монографії, яка публікується перед захистом.

У чому особливості?

---

1. Самоплагіат не є видом **плагіату**, якщо ми визначаємо останній як крадіжку **чужого** тексту: не можна вкрати щось у самого себе.

Тому чимало фахівців вважають, що самоплагіату не існує або самоплагіат не є порушенням академічної етики.

2. Проте поняття «**плагіат тексту**» можна визначити по-іншому, більш широко: «копіювання частини тексту з іншого джерела, не посилаючись належним чином на його автора»¹. Тоді явище **самоплагіату має зміст**: ви берете частину власного тексту із вже доступного джерела, але не повідомляєте про це читачу.

Основна етична проблема самоплагіату – введення читача в оману щодо того, що він читає новий, оригінальний текст.

¹ Джерело: Miguel Roig. Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable practices..., p. 6. <https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf>

У чому ще особливості?

---

3. Ми вже бачили, що самоплагіат полегшує особі збільшення кількості її публікацій та індексу Гірша.

Коли від показників публікаційної активності залежать прийом на роботу, премії, кар'єрне просування, самоплагіат (дублювання) власних публікацій стає елементом шахрайства.

4. Студент може здавати ту саму письмову роботу як завдання за двома різними предметами двом різним викладачам.

В іноземних джерелах така дія розглядається як самоплагіат і неналежний академічний вчинок, оскільки претендувати на дві різні оцінки за одноразово виконану роботу несправедливо.

У чому ще особливості?

3. Ми вже бачили, що самоплагіат полегшує особі збільшення кількості її публікацій та індексу Гірша.

Коли від показників публікаційної активності залежать прийом на роботу, премії, кар'єрне просування, самоплагіат (дублювання) власних публікацій стає елементом шахрайства.

Miguel Roig. Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable practices..., p. 17:

journal to as high as 28% in another (see Kim, Bae, Hahm, & Cho, 2014) The current situation has become serious enough that biomedical journal editors consider redundancy and duplication one of the top areas of concern (Wager, Fiack, Graf, Robinson, & Rowlands, 2009) and it is the second highest cause for articles to be retracted from the literature between the years 2007 and 2011 (Fang, Steen, & Casadevall, 2012). Many

Отже, що варто мати на увазі?

- у багатьох випадках, скоріш за все, ваш «самоплагіат» не буде розцінений як серйозне порушення академічних норм
- однак інформувати читача про те, що він читає ваш повторний текст, і пояснити, чому ви так зробили, — це добрий, етичний тон і ваше професійне обличчя
- краща практика — цитувати власний попередній текст так само, як будь-яке інше джерело
- можлива (виняткова для нас, але звична для розвинених країн) ситуація, коли ви передали редакції видання авторське право на свою публікацію. Тоді повторна публікація відповідного тексту або його частини може стати порушенням прав інтелектуальної власності цієї редакції
- якщо ви — редактор видання або організатор конференції, ви можете сформулювати власні вимоги до авторів щодо того, чи дозволений у вашому виданні або матеріалах конференції передрук раніше опублікованих авторами текстів або їх частин

Інша думка щодо самоплагіату

Сюзан Робінсон зауважує, що різні науки мають різне бачення природи наукового знання.

Знання у природничих, точних науках зазвичай має накопичувальну, атомістичну структуру: нове знання є черговою окремою «цеглинкою» масиву наукових знань.

Знання у гуманітарних, суспільних науках повторюване, голістичне. Нове знання є частиною дискурсу у полі наявних ідей.

Звідси, у точних науках дублювання публікацій є зайвим, воно не дає користі.

У гуманітарних, суспільних «текстових» дисциплінах публікація попередніх ідей у новому контексті додає до дискурсу, тому може бути цілком прийнятною.

Євген Ніколаєв

<http://www.skeptic.in.ua/>

<https://fb.com/nikolaev.evgen>

yevhen.nikolaiev@gmail.com

